

Pred ustanavljanjem krajevnih odborov SZDL

POGLAVITNO - KADRI

Socialistična zveza delovnih ljudi je po krajšem poletnem premoru zaradi dopustov, spet začela z delom. Ideološka komisija pri Okrajnem odboru SZDL se je že lotila izvajanja svojega programa: študija materiala V. kongresa po osnovnih organizacijah, prihodnji teden bo komisija za delavsko in družbeno upravljanje začela s pripravami za program svojega dela, v četrtek, 8. septembra, pa bo organizacijsko kadrovska komisija dokončno sklepala o raznih vprašanjih pred ustanavljanjem krajevnih odborov SZDL.

Že pred letnimi dopusti so po občinah imeli obširne priprave za ustanavljanje krajevnih organizacij SZDL. Le-te bodo v večini obstajale na območjih sedanjih krajevnih odborov, v večjih naseljih pa na območjih stanovanjskih skupnosti. Ker pa v vseh komunah nimajo krajevnih

odborov, ponekod pa tudi nimajo stanovanjskih skupnosti, je v nekaj primerih še vedno odprto vprašanje, kako in za kakšno področje ustanoviti krajevni odbor SZDL.

Vzporedno s tem je prav gotovo osrednje vprašanje kadrov po krajevnih odborih SZDL. Vsekakor bo potrebno zagotoviti močne in delovne krajevne odbore, če hočemo, da bo Socialistična zveza delovnih ljudi res lahko imela tisto vlogo, ki ji jo je določil V. kongres. Prav zaradi tega bo velika odgovornost vseh članov SZDL na bližnjih volitvah izbrati najboljše kandidate za nove krajevne odbore SZDL.

Ustanavljanja novih krajevnih odborov in hkrati volitev, se bo Socialistična zveza delovnih ljudi lotila že v oktobru, s to poglavitno nalogo pa naj bi zaključila do konca leta. Pred kongresom SZDL Slovenije, ki bo aprila prihodnje leto, bodo tudi še volitve v občinske odbore SZDL, medtem ko bo okrajni odbor voljen po kongresu.

Posebno vprašanje ob ustanavljanju krajevnih odborov bodo prostori, v katerih bi krajevni odbori SZDL lahko imeli svoje sedeže. Brez primernih prostorov sicer ni pričakovati tiste dejavnosti Socialistične zveze delovnih ljudi, kakršne si želimo.

B. F.

S skupščine OZSZ Kranj Kljub večjemu številu zavarovancev nižji odstotek izostankov z dela

V ponedeljek dopoldne je zasedala v Kranju skupščina OZSZ, ki je obravnavala polletno poslovno poročilo zavoda, poročila o problemih kranjske porodnišnice, poročila o delu komisij skupščine in kmetijskem zavarovanju ter nekaterih drugih vprašanjih.

Pomembnejše o poslovanju OZSZ v prvem polletju v primerjavi s istim obdobjem lani je, da je število obrtniških zavarovancev poraslo za 4,68 odstotka, odstotek izostankov z dela zaradi bolezni in nezgod pri delu je za spoznanje nižji, finansiranje sklada za zdravstveno zavarovanje poteka v skladu s predvidenim predračunom z razliko, da

so izdatki precej manjši in da so pri finansiranju zdravstvene službe tudi letos sklepali pogodbe z zdravstvenimi domovi in obratnimi ambulantami v pavšalnem plačevanju storitev s to razliko, da so s pogodbami določili tudi pavšalno plačevanje specialističnih storitev.

V prvem polletju letos je bilo v gospodarstvu kranjskega okraja izgubljenih nekaj nad 391.000 dni zaradi nesreč pri delu in drugih bolezni, kar je sicer za spoznanje manj kot lani. Tudi finančno poročilo je ugodno ocenilo delo zavoda oziroma presežka ali 94 milijonov več kot lani v prvem polletju. Sicer to ni zaslug Zavoda ampak gre na račun večjih plačnih skladov podjetij oziroma višjih povprečnih prejemkov zavarovancev kot je povprečje v republiki.

V zvezi z zdravstvenim zavarovanjem kmetijskih proizvajalcev, so poudarili, da izvajanje tega zavarovanja predstavlja z ozirom na število ostalih upravičencev v najboljšem primeru 14 odstotkov. Zato pričakujejo, da bo zdraviljenje kmetijskih proizvajalcev obremenilo dejavnost zdravstvenih ustanov za 6 do 7 odstotkov zmogljivosti.

Na področju okraja lahko koristijo kmetijski proizvajalci zdravstveno zavarovanje pri 8 zdravstvenih domovih oziroma 14 krajevnih ambulanz.

M. Z.

-k

KRANJ, 6. septembra - Včeraj dopoldne je 20-članska mladinska delegacija iz Maroka, ki se te dni mudi na Gorenjskem, obiskala najprej tovarno Sava, za tem pa še tekstilno tovarno Inteks. Gostim iz Maroka je v hotelu Evropa nato tovarna Sava priredila svečano kosilo. Takoj za tem pa so se maroški mladinci odpeljali na Bled, Jesenice in Bohinj, kjer bodo ostali nekaj dni

Program DU v Radovljici

PESTRA ŠTUDIJSKA SEZONA

Tudi v radovljiški občini je tamkajšnja Delavska univerza pripravila za letošnjo študijsko sezono vrsto raznih tečajev, večernih šol za odrasle, predavanj za občinstvo, itd.

Tako bodo letos prvič organizirali politično šolo, ki bo trajala vse leto in jo bo obiskovalo okoli 30 slušateljev, članov osnovnih organizacij Zveze komunistov in drugih političnih organizacij radovljiške občine. Razen tega bodo pripravili v vseh krajih v občini tudi 5 do 6 predavanj iz kongresnega gradiva Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije.

V okviru družbeno-ekonomskega izobraževanja bo Delavska univerza v Radovljici organizirala skupno z občinskimi sindikal-

nim svetom seminar za člane delavskih svetov, upravnih odborov in stanovanjskih skupnosti, na katerih bodo govorili o raznih družbenih problemih ter o problemih po naših podjetjih, kot na primer o nagrajevanju po ekonomskih enotah, o skrbi za družino in varstvo otrok v okviru stanovanjskih skupnosti, itd. Pri tem se bodo naslonili na izkušnje kranjske delavske univerze.

V okviru strokovnega izobraževanja, kot kaže letos v Radovljici, ne bodo organizirali no-

benih tečajev za pridobitev kvalifikacije in visoke kvalifikacije, pač pa bo Delavska univerza to prenesla na izobraževalne centre po podjetjih ter jim nudila tudi vso strokovno pomoč. V Radovljici so v zadnjem času velike potrebe po strojepisnem tečaju, če bi podjetja sama, kar je tudi v njihovem interesu, posojala stroje. Nameravajo organizirati tudi gospodinjstvi tečaj.

V splošnem izobraževanju bodo tudi letos po vseh osemletkah v tej občini razpisali večerne šole za odrasle, razen tega so že pripravili 4 jezikovne tečaje, in sicer dva začetna in dva nada-

ljevalna. V okviru poljubnoznanstvenega izobraževanja bo tudi letos na sporedu precej zanimivih predavanj iz področja tehnike, zunanje politike, kmetijstva ter vzgoje mladine. Če bo marljivim delavcem pri Delavski univerzi v Radovljici uspelo dobiti predavatelje, bodo organizirali tudi »Solo za življenje«.

Letos bodo prvič v Radovljici skušali organizirati tudi gostovanja znanih gledaliških ansamblov iz Ljubljane in drugih krajev Jugoslavije. Prav tako pa nameravajo pripraviti kvalitetne koncerte. Pri izobraževalnem delu v Radovljici je precej težav zaradi pomanjkanja prostorov. Sedaj se poslužujejo za predavanja največ kino dvorane in pa osemletk. Kaže pa, da bodo letos uporabili predavalnice v Grajskem dvoru, ki so v zimskem času največkrat prazne.

ki zboljšujejo pakiranje. Modele lahko predložijo oblikovalci, konstrukterji, iznajditelji, proizvajalci in uporabniki embalaže oziroma prej navedenih skupin.

Za to tekmovanje zelo raste zanimanje, saj je bilo letos komisiji predloženih kar še enkrat več modelov kot v lanskem letu. Priznanje za »Jugoslovanski Oskar za embalažo« sta med 38 priznanimi modeli dobila tudi dva izdelka tovarne Modelit iz Kamnika, in sicer PVC škatla za cigare in steklenica iz plastične mase za pakiranje varilnih praškov. Tovarna Modelit razstavlja na sejmu embalaže še več novih, za naš trg izredno zanimivih izdelkov kot n. pr. doze za pakiranje marmelade, bonbonov, parketne paste, plastične tube itd.

Znano je, da jugoslovanski DOZ izplača vsako leto ogromne vsote denarja za škodo, ki jo utrpijo podjetja zaradi blaga, ki se pokvari ali poškoduje zaradi slabega pakiranja. Poleg tega pa so vse bolj stremi tudi za tem, da bi bila embalaža poleg odpornosti tudi praktična in prikladna, kar je posebno priporočljivo predvsem pri predmetih strojne potrošnje.

Priznanje za »Jugoslovanski Oskar za embalažo 1960« je obljubil Center za embalažo in napredek trgovine pri Trgovinski zbornici za LRS. Razumljivo je, da je bilo največ razstavljenih na tudi nagrajenih modelov prav iz vrst prodajne embalaže. Letos je bilo komisiji predloženih 120 modelov embalaže, od tega

Z zasedanja skupščine OZSZ

Zadnje vesti

DOMA...

Ljubljana, 6. septembra
Burmanski veleposlanik v Jugoslaviji je bil dopoldne na protokolarnem obisku pri predsedniku Izvršnega sveta Ljudske republike Slovenije Borisu Kraigheru in podpredsedniku ljubljanskega mestnega sveta Ivu Skofercu.

Beograd, 6. septembra
Pod predsedstvom Svetozarja Vukmanovića se je danes dopoldne začelo v Beogradu posvetovanje o vlogi komun pri zviševanju življenjske ravni ter o nalogah sindikalnih organizacij na tem področju. Posvetovanja se poleg članov plenuma Centralnega sveta sindikatov in predsednikov večjih sindikalnih svetov iz vseh krajev države udeležujejo tudi član zveznega Izvršnega sveta Vladimir Popović, predstavnik stalne konference mest strokovnih zbornic in združenj.

... IN PO SVETU

Leopoldville, 6. septembra
Po sinočni seji kongoske vlade je premier Lumumba davi zarana prebral po leopoldvillskemu radiu vladno sporočilo, ki je v njem poudarilo, da so obtožbe s katerimi je predsednik Kasavubu utemeljil sklep o odstranitvi vlade neosnovane. Kongosko vladno sporočilo poudarja, da vlada ni dopustila v Kongu državljanske vojne, marveč, da brani deželo pred belgijskimi četami. Lumumba poudarja, da vladne čete ne vodijo bratomornega boja, zato sodi, da je Kasavubu zahteval od kongoske armade, naj takoj odloži orožje, da bi tuje čete zasedle Kongo. Kasavubu je tudi hotel preprečiti kongoski armadi, da bi vkorakala v Katango. Kongoska vlada nadalje ugotavlja, da so Kasavubu in njegovi svetovalci imeli namen uporabiti Združene narode za urejanje povsem notranjega spora v Kongu. Sporočilo kongoske vlade opozarja nadalje na to, da so z ustavo z dne 19. maja letos omejene posebne pravice državnega poglavarja in da je pred parlamentom odgovorna sama vlada, ki sta ji oba domova ustavodajne skupščine izglasovala zaupnico. Na podlagi ustavnih potreb o pravicah državnega poglavarja je Lumumba sklenil odzvzeti Kasavubu vse funkcije in v najkrajšem roku sklicati parlament. Oba domova kongoskega parlamenta se bosta sešla morda že danes, ali najkasneje jutri in proučevala novi položaj.

Vietien, 6. septembra

Laoški general Nosavan, ki je bil pred kratkim imenovan za podpredsednika vlade in notranjega ministra v novi vladi Sovana Fume, ni hotel prevzeti funkcij. V prejšnji vladi je opravljal dolžnost obrambnega ministra, sedaj pa se je umaknil na jug države, kjer je največ njegovih pristašev. Preko radijske postaje se je izrekel proti padalskemu kapetanu Kong Leeju, ki je pred kratkim izvedel državni udar. Hkrati je general Nosavan obnovil svoj odbor proti državnemu udaru.

Ena stanovanjska skupnost

Zelezniki
Tudi v občini Zelezniki imajo stanovanjsko skupnost - zaenkrat le eno - ki zajema delovna področja vasi Zeleznikov, Čelnjice in Studena. Skupnost je že pričela z delom, čaka pa jo še precej najrazličnejšega dela. Svoj program dela skupnost sedaj že ima in ga bo treba le pričeti izpolnjevati.

-an

beležka

Nemesto v koše na tla

Kranj
Delavci komunalnega servisa iz Kranja so pred kratkim namestili ob cestah, oz. v bodočih parkih v novem stanovanjskem naselju za Vodovodnim stolpom, lične zelene koše za smeti. Toda ko smo se pozanimali, kako se tamkajšnji prebivalci zanimajo za čistočo in kako se teh kosov poslužujejo, smo izvedeli, da so to nekateri ljudje vredni graje. Grejo namreč mimo košev, papir in odpadke pa mečejo na tla. Nekatere gospodinjice grede še dlje. Odpadke prinesejo iz stanovanj in jih tlačijo v te koše, in če so ti prepolni, kar na tla. Pri tem je toliko bolj žalostno, da grede te gospodinjice mimo zabojev za smeti, ki stojijo po vseh blokih. Vprašamo se, ali smo ljudje res tako malo dovezetni za lepoto svoje okolice in ali nam lepa in čista okolica ni prav tako potrebna in zaželena kakor lepa stanovanja? -an

Pouk smo prilagodili potrebam

Šolska vrata so se odprla, napolnili so se razredi in spet je tako, kot je bilo pred nekaj meseci. S poukom so pričeli tudi na Industrijski kovinski šoli »Iskra« v Kranju. Tu so letos prešli na nov način izobraževanja kadrov, kot nam je povedal tehnični vodja šole, tovariš JANEZ KOFIC. Takole je še nadaljeval:

»Letos smo na naši šoli pričeli s popolnoma novim učnim programom. Skušali se bomo čim bolj približati šolski reformi. Pouk, tako teoretični kot praktični smo zelo dobro razdelili časovno, kot tudi po poklicih. Ker večina kadrov vzgajamo za tovarno »Iskra« smo dali vse naerše na vpogled tovarni. Sedaj nismo šli na nobeno specializacijo vzgoje strokovnega kadra, ampak smo še vedno kot industrijska šola.

Janez Skofic

Skušali bomo doseči to, da bodo vsi poklici dosegli tisto strokovno znanje, kot ga potrebuje tovarna »Iskra«. Pouk za elektro oddelek smo skrajšali za osnovni kovinarski program, tako da učenci že v prvem letniku pričnejo s svojim poklicem, medtem ko so prej začeli svoj poklic šele v drugem letniku. Prav tako smo skrajšali osnovni program za strugarje in rezkarje. To šolanje bo trajalo samo dve leti in pol. Doslej smo imeli urejen pouk tako, da je bil v tednu nekaj dni teoretični, nekaj dni pa praktični pouk. Pri tem smo izgubili precej časa. Zato smo ga sedaj uredili tako, da smo teoretični pouk strnili skupaj na tri mesece, ostale mesece pa bodo imeli učenci praktični pouk. Prav sedaj imajo praktični pouk vsi I. in II. letniki, medtem ko imajo vsi III. letniki teoretični pouk. S tem načinom šolanja smo rešili tudi problem pomanjkanja prostorov,

saj je danes na šoli okoli 250 učencev, od tega samo v prvem letniku 112. Sedaj je vse lepo steklo, verjetno pa bodo nastale tudi kakšne težave.

»Kaj pa predavateljski kader, ali ga boste imeli dovolj na razpolago?«

»Predavateljski kader je pri praktičnem in pri teoretičnem pouku v prvi izmeni popolnoma zaseden. Sem in tja ima kakšen mojster ali predavatelj kakšno prosto uro. To pa je za rezervo, če kdo zbolí. V II. izmeni bomo imeli več sproščeni mojstrov. Te pa bomo uporabili za razne tečaje, ki jih priredimo skupno z izobraževalnim centrom tovarne »Iskra« za kvalifikacijo in visokokvalifikacijo. Verjetno pa bomo iz tovarne dobili v šolo še 40 javencev, da se bodo pri nas izučili osnovnega kovinarskega programa. Precej sodelujemo tudi z izobraževalnim centrom v Iskrini in bo ta pre-

šel bolj na specializirano izobraževanje strokovnih kadrov za posamezna delovna mesta, kajti Iskra potrebuje precej več specialnih poklicev, kot pa jih da naša šola.«

»Kakšno pa je stanje z učili na vaši šoli?«

»Menim, da je to zadovoljivo, manjka pa nam še specialnih preciznih meril in pa bolj sodobnih strojev. Verjetno nam sedaj pri tem največ lahko pomaga tovarna.«

»In kako se šola vzdržuje, ali dobite kakšne dotacije?«

»Dosedaj smo vse stroške delavnice pokrili z gotovimi izdelki. So kvalitetni in je po njih precejšnje povpraševanje. Tako delamo posebno orodje in opremo avtomatskih telefonskih central, nadalje ročne stiskalnice, psihotehnične pripomočke, aparate in priprave za zdravstvo, laboratorijske stikalne plošče in še razne manjše druge izdelke.«

M. Živkovič

Tri s Preddvora

PROSO JE DOZORELO

Letos je proso na Gorenjskem zelo dobro obrodilo. Prvi kmetovalci, ki so imeli posejano na Šorškem polju, so ga že poželi, drugi ga bodo v naslednjih dneh. Vedno več primerov je, da proso mlatijo z mlatinico, nekateri pa ga še vedno manejo z živino. To je bolj zamudno, vendar je lepše ometo, ker se ne razpoči.

Stevilni turisti, ki prihajajo k jezeru Crnjava v Preddvor, bi se radi vozili s čolni, ker je voda za kopanje največkrat premrzla. Turistično društvo pa žal razpolaga le z dvema čolnoma in tako ni mogoče ustreči vsem turistim, ki bi se jih radi poslužili. Da bi zadostili potrebam turistov, bi rabili vsaj 10 čolnov.

Turistično društvo v Preddvoru ima v načrtu postavitev bifeja, vendar z gradnjo še niso pričeli. To zelo moti turiste, ker ne morejo nikjer dobiti kakega okrepčila. Mnogi bi radi kupili razglednice jezera, pa tudi teh nikjer ne prodajajo. V novozgrajenem biseju naj bi postregli tudi s takimi in podobnimi uslugami.

Zadnji naliv je pokazal, da je jez na jezeru Crnjava prenizek. Hitro naraščajoča voda je vdrila preko jez na cesto in s seboj odnesla v potok nad 40 kub. me-

trov materiala. Jez — betonsko pregrado, bodo zato povišali za pol metra in podaljšali za nekaj metrov proti dvornici. Žal pa jez še vedno pušča vodo, kar je za samo jezero precejšnja škoda, posebno ob sušnih dneh, ko primanjkuje vode. Če bi bilo lete dovolj, bi lahko odtekala z vrhne plasti jezera, tako, da bi ostalo čisto, kar bi bilo razveseljivo zlasti v jesenskem času, ko odpada listje.

Tudi na Gorenjskem „Mesec ljudske tehnike“

Ob koncu preteklega tedna je bila v Kranju redna seja okrajnega odbora Ljudske tehnike Kranj, na kateri so govorili o tehnični izvedbi »Tedna tehnike« na Gorenjskem, o delu po komisijah in še o nekaterih manj važnih zadevah.

Sklenili so, da bodo tudi na Gorenjskem izvedli v mesecu oktobru »Mesec ljudske tehnike«. Izdelali bodo obširen program prireditvev in dela v tem mesecu in ga prenesli na občinske odbore LT in samostojne organizacije. Le-te pa bodo tudi same v svojih krajih prirejale razne prireditve, tekmovanja itd. Po dosedanjih sklepih bodo v tem tednu tehnične izvedle enodnevni seminar po občinah za vse voditelje organizacij LT. Sklicali bodo tudi zbor gorenjskih traktoristov in kmetijskih strojnikov in skupno s Kmetijsko tehnično komisijo napravili program dela traktoristov. Komisija za industrijo bo morala poživiti delo, pregledati bo morala stanje dela LT po društvi v industriji in napraviti program za ustanavljanje novih društev po tovarnah in industrijskih centrih. Komisija za tehnično vzgojo mladine bo

organizirala razne razstave tehničnih izdelkov. Občinski odbor LT Trzic pa bo v sodelovanju z OO LT organiziral v Trzicu festival tehnike, na katerem bodo sodelovale vse organizacije LT z Gorenjske. Govorili so še o foto razstavah, o nekaterih kadrovskih spremembah v komisijah, o o pripravah za delo LT po šolah ob pričetku šolskega leta itd. O tej manifestaciji znanosti in tehnike, ki bo domala zajela vse kraje in številne prebivalce na Gorenjskem, bomo še poročali.

TEŽAVNO DELO PORAVNALNIH SVETOV
Preddvor — Poravnalni svet pri KO Preddvor je imel v minulih dneh kar tri obravnave. Po več kot triurnem razpravljanju so uspeli rešiti le eno poravnavo, vse ostale zadeve pa bodo odstopili sodišču.
Poravnalni sveti imajo veliko dela, ker ljudje povsem prepreste stvari tako radi zamotajo.

Dve s severne strani Kranja

Plantaže plevla

Kranj
Stanovanjska skupnost za Vodovodnim stolpom je po svoji ustanovitvi dokaj hitro našla pravo obliko dela. Kako tudi ne, saj je imela vrsto nalog zaradi velikega števila novih blokov in potreb, ki se vzporedno z novimi gradnjami porajajo. Tako je letos spomladi med drugim apelirala na vse hišne svete, da uredijo svojo okolico in poskrbe za čistočo in končno za ureditev parkov in zelenih pasov, ki so pri vsakem bloku. Nekateri hišni sveti so se tega resno lotili in s prostovoljnimi delom zelo lepo uredili parke in zelene pasove, na njih so nasadili rože, lepotično grmičevje, nekateri pa so postavili tudi klopec. Nobenega dvoma ni, da je življenje v taki okolici mnogo bolj prijetno kakor pa tam, koder so hišni sveti stali ob strani in čakali, da jim to uredi drugi. Tako je do danes ostalo še nekaj blokov, ki se niso prav nič zavezali za ureditev okolice. — Še več. Niti toliko niso poskrbeli, da bi vsaj od časa do časa pokosili plevel, ki je tako visoko zrasel, da izgleda, kakor da bi na »plantažah« gojili plevel.

SE VEČ GARAZ BO TREBA
Kranj
Stanovanjska skupnost stoji še pred enim problemom. Vseh garaž imajo le 16 in so bile oddane še preden so bile zgrajene. Zato danes vidimo pri vseh blokih, da stojijo osebni avtomobili ali motorna kolesa pod hodniki ali pa celo na prostem. Treba bo misliti vsaj še na toliko garaž, če že ne več. -an

LJUDJE IN DOGODKI NEVARNA IGRA

Nemcem spet raste greben. Revanšistične manifestacije prirejajo širom po deželi. Na njih obujajo ideje velike Nemčije. Zahtevajo zase vse tiste pokrajine, ki jih je imela Nemčija pred letom 1919, pa celo tiste dežele in območja, ki so jih zahtevali zase in med drugo svetovno vojno tudi začasno okupirali, nacistični okupatorji. Ta gonja dobiva v zadnjem času vse odkritejšo podporo vladajočih krogov. To dokazuje nastop podpredsednika vlade Erharda na zborovanju beguncev v Düsseldorfu pa čestitke kanclerja Adenauerja revanšističnim manifestacijam v Berlinu.

Oživljanje revanšistične kampanje se pokriva z vse odkritejšimi zahtevami nemških militaristov, naj dovolijo nemški vojski atomsko oborožitev in ji hkrati dočelijo »pomembnejše mesto v zahodnem vojaškem taboru, pač v skladu z njeno naraščajočo močjo. Občutek moči je tisto zaradi česar doslej pritaženi revanšisti vse bolj dvigajo glavo in vse nesramneje zahtevajo pravico za nemški narod, med drugim tudi — po njihovem mnenju povsem jasno — pravico do atomske oborožitve.

Medtem ko so na jalski kon-

ferenci v februarju 1945. leta šefi vlad Velike Britanije, ZDA in ZSSR poudarili »neomajno namero uničiti nemški militarizem in nacizem in doseči, da Nemčija nikoli več ne bo mogla skalkulirati svetovnega mira«, se je ob aktivni podpori nekaterih krogov in vlad na Zahodu, zahodnonemška vlada sistematično otresala teh omejitev, tako da je danes Bundeswehr v okviru zahodne zveze že izredno močan činitelj, ki vse bolj vpliva na zahodno politiko. Britanski konservativni časopis »Daily Mail« na primer piše, da bosta Nemčija in Velika Britanija v kratkem podpisali pomemben sporazum o oborožitvi. »Ta sporazum bo verjetno najpomembnejši izmed vseh sporazumov, sklenjenih med obema evropskima državama, odkar je bila pred desetimi leti ustanovljena atlantska skupnost,« piše list in nadaljuje: »To je prva posledica novih odnosov med Veliko Britanijo in Nemčijo, ki so nastali po sestanku med Macmillanom in Adenauerjem prejšnji mesec v Bonnu. Zadnje podrobnosti bosta v sredo in četrtek uredila v Whitehallu Harold Watkinson, britanski obrambni minister, in njegov nemški kolega Franz-Josef

Strauss.« Na tem sestanku se bosta sporazumela o skupni izdelavi izstrelkov, tankov in letal. Ali na primer: prejšnje nedelje je v Saarbrücknu nemška militaristična organizacija »Jelkne čelade« organizirala velikomemsko manifestacijo. V sprevidu je ob nemških oficirjih korakal tudi von Papan, eden najtesnejših Hitlerjevih sodelavcev, ob njem pa celo — francoski oficirji!

Taki in podobni postopki zahodnoevropskih vlad spodbujajo revanšiste in militariste v Nemčiji. Odgovorni ljudje na Zahodu so prehitro pozabili nauk iz bližnje preteklosti. Sedanjí dogodki kažejo, da so v Nemčiji še kako žive tiste sile, ki so pripravljene zavoljo ureditvenega velikomemskih idej zahiti svet v novo svetovno vojno. Morda bodo zadnje revanšistične in pronacistične akcije vendarle privedle odgovorne ljudi na Zahodu, da so šli v svojem popuščanju in zavezništvu predaleč.

Povsem jasno je, da atomska oborožitev nemške vojske ni pot za krepitev miru na svetu. To lahko privede do novih zaostriev. To lahko privede predvsem do nezaželenega razvoja dogodkov v Nemčiji sami.

ALI BODO PREBIVALCI TOPOLA DOBILI CESTO?

Topol
Majhna hribovska vasica Topol, ki je oddaljena kako uro hoda iz Selc, ima povečini kmečko prebivalstvo. Toda zadnje čase je vedno več takih, ki se žele zaposliti v industriji. Nekaj je tudi takih, ki bi si želeli nabaviti motorna vozila, toda kaj jim pomaga, ko z njimi ne morejo do doma. Pa tudi kmetje sami si žele boljše in boljše povezave z dolino, da bodo lahko kar najbolje in najhitreje prevažali svoje proizvode v dolino, predvsem les in artikle za trg. Prav zato si v vsi že nekaj časa želijo lepšo in sodobno cesto, po kateri bi bilo mogoče priti v vas tudi s kamionom. Do sedaj imajo le kolovozno pot. Če bo lepo vreme, bodo z deli pričeli že letos, sicer pa drugo leto.

USTANOVITEV DRUŠTVA LT V TOVARNI SAVA

Na zadnji seji OO LT so mnogo govorili o požitvi Komisije za industrijo pri OO LT v Kranju in so v njenem vodstvu predlagali tudi nekatere spremembe. Soglasno so sprejeli sklep o ustanovitvi Društva Ljudske tehnike v tovarni Sava v Kranju. V tem kolektivno se že 36 članov ukvarja z dejavnostjo LT, predvsem s foto-amaterstvom, modelarstvom itd. V novoustanovljenem Društvu pa bodo lahko sčasoma razvili še druge dejavnosti LT, kot na primer v tovarni Standard v Kranju, pri podjetju Vodovod, v tovarni Niko v Železnikih itd.

V DVEH MESECIH KAR DVA TEČAJA

Senčur
AMD Senčur je v okviru druge akcije za vzgojo šoferjev in avtomobilstvo organiziralo kar dva tečaja. Prvi je bil zaključen na Trsteniku, drugi tečaj je bil za traktoriste in ga je obiskovalo 28 tečajnikov, prav sedaj pa se pripravljajo na zaključne izpizte za šoferje A in B kategorije. V preteklem tednu so imeli za vse tečajnike tudi poučno predavanje o varnosti na cesti s predvajanjem madžarskih prometno-vzgojnih filmov. — AMD ima sedaj že nad 400 članov in je med najaktivnejšimi podeželskimi društvi pri nas. -an

Šoferski tečaj na Trsteniku

Trstenik
Tudi nekateri prebivalci na Trsteniku pod Storžičem so si želeli napraviti šoferske izpizte in se tako motorizirati. Sklenili so, da bodo organizirali šoferski tečaj in za pomoč zaposlili AMD Cerklje. Zanj je bilo precej zanimanja, saj se je prijavilo kar 22 kandidatov. Po 6 tednih so najprej položili društvene izpizte, kasneje pa še pred strokovno komisijo. Toda kot vedno jih je tudi sedaj nekaj moralo ponovljati izpizte. Tako imajo sedaj tudi na Trsteniku šoferje-amaterje A in B kategorije. -an

KULTURNI RAZGLEDI

PESTER REPERTOAR

Gledališke družine so v večini že pričele s pripravami na novo sezono, nekateri med njimi pa tudi že z delom. Tako je dramska družina kranjske Svobode, ki ima svoj oder v Prešernovem gledališču, imela že prvo vajo v ponedeljek, in sicer za Prislejevega X »Inšpektor na obisku« v režiji Joža Kovačiča.

Svoboda bo letos uprizorila šest abonmajskih premier, razen tega pa bosta v abonma vključeni še dve predstavi poklicnih gledališč iz Ljubljane. Okvirni repertoar kranjskih gledališčnikov pa je naslednji: Cankar — Kralj na Betajnovi, Purc — Svet brez sovraštva, Levstik-Grün — Kastelka, Stante — Kekec, Skufca — Punčka sanja, Remle — Kurent in iz tje dramatični Lovy — Po če mje resnica, Patrich — Čajnica ter Efzimia — Clovek, ki je videl smrt. n. n.

RAZSTAVA NA BLEDU

Pred dnevi je na Bledu z uspehom zaključil enotedensko razstavo akademski slikar Albin Polajnar. Razstavljen je 6 planinsko motiviko so si ogledali številni domačini in gostje, ki so se tiste dni nahajali na Bledu.

V razgovoru nam je akademski slikar Albin Polajnar povedal, da sedaj snuje ciklus umetniških slik (20), v katerem bo upodobil izključno domače motive. -jb

DVE IZ OSEMLETK

Senčur — Letos je bil na osemletni šoli v Senčurju prvokrat ustanovljen tudi osmi razred. Namreč senčurska osemletka je dobivala iz leta v leto po en razred več, kar pa je vedno povzročalo precejšen problem zaradi manjkajočih prostorov. Vprašanje pouka za osmi razred so letos rešili tako, da so z velikim razumevanjem vsega rrebrivalstva uredili novo učilnico v sedmi dvorani v Zadržnem domu. V urejenem prostoru bo dopoldne šolski pouk, popoldne in zvečer pa se bo v njem lahko odvijalo kulturno življenje, za katerega že od nekaj v Senčurju tudi močno primanjkuje primernih prostorov. Predvidevajo, da bodo v kratkem v novo učilnico lahko postavili tudi televizijski sprejemnik.

Podblica — Komisija za izobraževanje odraslih pri ObO ZB Kranj je skupno s člani Sveta za šolstvo ObLO Kranj obiskala Podbličane na njihovo željo in se z njimi dogovorila o ustanovitvi osemletne šole za odrasle. Za šolo se je doslej prijavilo 35 kandidatov iz Jamnika, Nernjil in Podblice. Ker v tem predelu nimajo šolskega poslopja, bodo učitelji in profesorji, ki se bodo vozili iz Kranja, predavali v privatnih prostorih. -an

ŽARA S PEPELOM

— Več poguma, več poguma! — ji ob spoznanju lastnega strahu nabija v senih.

— Več poguma, več poguma! — se ji zdi, da šumijo delavski koraki z ulice.

— Več poguma, več poguma! — si zdaj depoveduje sama.

Najprej bo treba ozdraviti sebe strahu, razmišlja, ko izenada nekje z ulice odjeknejo strelji. Angeli se zdi neresnični. Samo v sebi jih je slišala. Plod njenega razmišljanja so, si pravi. Toda ne!

Na ulici je neko čudno vrvenje. Vse nekam beži, se umika. Tik mimo okna, tik mimo nje hušne človek v obnošenem večernem jopiču. Tako znan se ji zdi. Nekje ga je že videla...

— A kje?

Ne spomni se, da ga je videla malo pred drugo uro, ko je zavil naglo mimo kavarnar in se izgubil za ovinkom pod hotelom Triglav. Ne spomni se, samo vidi, kako naglo je pravkar šinil proti stopnicam, vodečim skozi opek prehod med kavarno in sosednjo hišo v breg, neurejeno posejan z redkimi hišami, v breg, ki se nad hišami izgublja v gozd.

— Partizan? — jo zajame slutnja in strmi za človekom, ki je bliskovito šinil proti stopnicam in ki ga ni več.

— Was ist's los? — jo zmoti prestrašena gospodarica Jeta.

Angela zmaje z rameni.

— Ne vem, — reče... — Vse nekam beži...

Z Jetinega polnega obraza seva strah. Vsa rdečica je splahnela z njega. Močno poudarjene prsi se ji dvigajo in padajo. Teško diha. Njena visoka in jedra postava trepete.

— Was ist's los? — nenečno ponavlja.

— Was ist's los? — se kakor odmev začuje z one strani ceste.

Na stopnicah hotela stoji gestapovec Druschke z naprjernim revolverjem v roki. Za vratom ima zataknjen servirn priči; pozabil si ga je sneti.

— Was ist's los?! — kriči in opazuje okolico, ki se je že popolnoma spraznila. Niti človeka ni na njej. Kdo ve, kam se je tako naglo odtekal siva reka ljudi; kakor da bi usahnila.

Tudi Angela in Jeta sirmita v nerazumljivo prazno ulico. Ne moreta razumeti, zakaj se je do zadnjega človeka tako naglo izpraznila. Zaradi treh strelcov, ki so odjeknili in zamrli, se prav gotovo ni. Ali pa se je morda prav zaradi teh treh strelcov? Kdo ve? Sivi tlak meli, kakor dno usahle reke.

Nekaj trenutkov, dolgih, kakor da se je ustavil čas, je ulica mrtva in nabila z negotovo tišino. Potem pa se izza vogala hotela "Triglav" opoteče na ulico okrvavljena postava v policijski uniformi. Druschke se instiktivno umakne v hotel, nato pa znova stopi na stopnice.

— Was ist's los? — se obrne k ranjenemu policistu.

— Herr Karl Luckmann, Herr Oberbürgermeister ist tot! — zakriči z nečloveškim glasom in se drži za prsi; med prsti mu teče kri.

— Luckmann? — krikuje Jeta. Strah v njenih očeh se stopnjuje v grozo.

— Luckmann je mrtev, — misli z zadošenjem Angela... — Ubiti sredi Jesenic. Sredi največjega vrvenja. Sredi dneva. To je pogum! — jo napolnjuje občudovanje do neznanca, ki je kaznoval tega nekdanjega petokolonca in izdajalca. Odmakne se korak od okna, pa se pri tem zadene v gospodaričnega moža.

Jetin mož, precej nižji kakor gospodarica, oblečen v irharice, se nemočno naslanja na mizo. Strah mu sije s širokega, kakor lopata za premog, ploščatega obraza. Mrzle znojne kapljice se mu nabirajo na čelu in med redkimi, nekoliko valovitimi, po nemški modri pristrženimi lasmi. Ojevsko okrvavljene in dlakaste noge v hitlerjevskih belih dokolenkah se mu šibe...

Angela skoraj z vidnim zadovoljstvom opazuje gospodarjev strah. Prav mu je! Nekoč je bil socialist, zdaj pa je postal hitlerjevec. In njegova žena Jeta, ki je imela in ima pri hiši prvo besedo, tudi! Kdo bi si mislil takrat pred leti, ko je ob štrajku skupaj z drugimi delavskimi ženami stražila vhod v tovarno in se kakor druge raje pustila pretepati žandarjem, kakor da bi zapustila svoje mesto pred tovarno, kdo je mislil takrat, da bo Jeta postala dobrih pet let kasneje zagrizena hitlerjevka, da bo pozabila na delavstvo, na delavski boj, da bo zatajila preteklost, svoje delavsko in slovensko poreklo in postala sovražnica...

— Kdo bi si bil mislil takrat? — razmišlja Angela.

Ulica ni več prazna. Kakor suho strugo ob nenadnem silovitem nalivu jo je zalila zelena reka nemških policistov. Ta reka za trenutke obstane. Obrazi se obrnejo proti postajnemu poslopju, proti vzhodu. Od tam prihaja neko povelje. Potem se obraz zopet vzhanejo in se osredotočijo v prehod med kavarno in sosednjo stavbo.

Angela vztrepete. Srce ji utripa hitreje. Zboji se za človeka, ki je pred minutami izgini v tem prehodu. Zdaj je prepričana, da je bil tisti človek, oblečen v ponošen veterini jopiču, partizan. Opaziti so ga morali, ko je tekel čez travnik med hišami. Zdaj se bodo poglani za njim.

Zelena reka se je zganila. Zapodila se je proti prehodu, ki jo zdaj golta. Potem odjeknejo prvi strelji. Vedno bolj pogosti so, dokler se ne razdvigajo nad dolino kakor v najhujši bitki.

— Na čistini so ga morali videti, — sklepa Angela in trepete za neznančevu usodo.

Iz host nad dolino se nosi lajanje bitke.

— Niso ga še ujeli. Se beži... Niso ga še ubili. Če bi ga, bi streljanje že prenehalo, — upa Angela in želi neznanemu partizanu vsjo srečo, da bi ušel.

Ni še v sebi izrekla želje, da bi bila partizanu sreča mila, ko streljanje nenadoma utihne. Nenadna tišina se ji zdi kakor molk okrog mrljica.

— Ujeli so ga. Ubili so ga, — zaskrbi Angelo.

Policisti se vračajo. Zelena reka zopet zalije prazno ulico. Zasopli so in prepoteni; hudo so se morali upehati. Kolona se zbira na cesti. Angela čaka s strahom, kdaj bo zagledala ujetnika. Zadnji policisti so se vsuli na ulico; ujetnika ni bilo...

— Torej so ga ubili, — jo zaskeli bolečina.

Policijski komandir vstopi z nekaterimi podoficirji v kavarno. Pijače zahtevajo. Angeli se tresejo roke, ko toči pivo.

— Ste našli bandita? Ste ga pobili? — vpraša Jeta.

— Ze smo ga skoro imeli, potem pa, kakor da bi se vdrl v zemljo, — pripoveduje komandir.

Angeli se odvali kamen s srca...

Nemci besne. Cez štiri dni naznanjajo letaki ustrelitev petdesetih talcev. Med njimi je tudi petinšesdesletni Tomaž Volf z Javornika.

— Tako je končal Volf, — se ga spominja Angela. Kolikokrat ga je pred vojno obvestila, da bo treba popeljati komuniste, namenjene v tujino, čez mejo. Volf jih je peljal. Nikoli ni odrekel. Kakor da ga vidi še danes, ji je pred očmi dobrodušni starčevski obraz. Zivahne sive oči mu sijajo izpod čela.

— Cez Karavanke se pridem. Bom pa peljal sodruge, — zveni ob spominu v Angeli Volfov glas in vidi ga, kako si je pri tem pogladil kratko pristržene lase.

Zdaj Volfa ni več. Stari komunist je kot žrtev nasilja končal svojo pot. Končal kakor mnogi...

Naslednji dan so partizani zopet na Jesenicah; v bolnišnici so kaznovali nekoga dezerterja in izdajalca. Stari bolničar Saksida jim je pripravil pot, ve razen partizanov samo Angela.

Zaradi likvidacije jeseniškega župana se Nemci ne zadovolje samo s postreljenimi talci. Znesejo se tudi nad družinami tistih, ki so v partizanih. Se istega dne popoldan poroča Angela Poldetu.

— Praviš, da so deportirali Franco in otroke? — vprašuje joče in zamišljeno Polde za njo, kakor da je ni prav razumel.

— Da, — pritrđi Angela.

NSU-Wankel v središču pozornosti

NOVINARJI UGIBAJO, VW DEMANTIRA, NSU OBLJUBLJA — MAJHEN MOTOR SE NI DOVOLJ — VELIKE IZPREMEMBE V OBLIKAH AVTOMOBILOV Z WANKELOVIM MOTORJEM

V stoletju atomske energije in poletov v vesolje tehničnih novosti ni malo; zato morajo biti zlasti novosti, ki ne segajo na ti dve področji, zelo pomembne, da dvignejo kaj prida prahu in da ne izginejo kot muhe enodnevne s prvih strani strokovnega in dnevnega tiska.

Med take novosti sodi prav gotovo Wankelov eksplozijski motor. Pojavil se je skoraj po tresh stoletjih, v katerih so batni stroji — bodisi parni ali eksplozijski — prav suvereno obvladovali področje prometne tehnike, pa še marsikatero druge dejavnosti.

V nekaj mesecih, ki so odtlej minili, pa so se obrisi možnosti, ki jih novi motor prinaša, že tako razčistili, da se znova vračamo k njemu.

Zlasti v nemškem tisku se v zadnjih tednih pojavljajo vedno nove in marsikdaj prav presnetljive vesti o novem motorju iz NSU laboratorijev.

Precej pozornosti je povzročila vest, da v Wolfsburgu — domačiji tako proslavljenih Volkswagenov — resno proučujejo možnosti za vgradnjo Wankelovega motorja v novi tip avtomobila, ki ga pripravljajo. Predstavniki Volkswagena so sicer to vest na posebni tiskovni konferenci odločno demantirali — vendar to, kolikor moremo presoditi, predstavniki NSU ni kaj prida ga-

nilo; demantija niso hoteli naravnost potrditi. To morda zaradi reklame, morda pa zaradi drugih razlogov, ki jih previdno hranijo zase.

Nato je udarila kot strela z jasnega neba vest, da bo Mercedes spet sodeloval z lastnimi vozili na velikih mednarodnih avtomobilskih dirkah. Nove dirkalne avtomobile s slavno trokako zvezdo pa naj bi pogonjal — Wankelov motor! Morda je to novinarska raca, morda pa...?

In končno se je izvedelo še to, da pripravljajo za zaprtimi vrati NSU laboratorijev nov tip avtomobila, ki naj bi predstavljal močnejšo inačico Prinza. Ime naj bi mu bilo »Kronprinz«, pogonjal pa naj bi ga šestcilindriški — oprostite šestploščni — Wankelov motor. Kdo ve?

Medtem pa po nemških cestah še kar naprej križari mali rdeči NSU »Prinz« z registrsko številko HN 04056, ki se razlikuje od običajnih avtomobilov tega tipa le po dodatnih režah zadaj, na desni strani prostora za motor. Pogonja ga 250 ccm Wankelov motor.

Pri NSU so prav ustrežljivi in so dovolili že vrsti novinarjev, da so malega Prinza poglani po preizkusni progi v Neckarsulmu. Praviijo, da se z njim pelješ tako kot z običajnim Prinzem: z lahko doseže 90 km na uro v direktni prestavi, vendar se tudi

pri 50 km na uro še ne upira, če je v četrti prestavi — isto pa velja za 30 km na uro v tretji prestavi. To je kaj nenavadno, saj dosega Wankelov motor v njem največ 6000 vrtljajev na minuto, čeprav deluje najbolje šele pri 17.000 vrtljajih! Rdeči Prinz je opremljen z docela običajno opremo, celo s serijskim menjalnikom: le na armaturni deski je pritrjen še merilnik vrtljajev in dodaten termometer.

Prav ta običajna oprema pa se izpreminja v kamen spotike.

PTIČJE SRCE V SLONOVMEM DROBOVJU

Morda je ta primerjava malce pretirana — v glavnem pa prav dobro označuje položaj, v katerem so se znašli vsi, ki se ukvarjajo z uporabo Wankelovega motorja.

Kar vzemite v roke merilo, dvignite pokrov motorja poljubnega osebnega avtomobila in pomislite, da meri Wankelov motor, ki bi to vozilo lahko pogonjal, le kakšna dva decimetra v premeru in da je debel le nekaj centimetrov. Sklopka, filter za zrak, menjalnik, diferencial, dinamo zaganjač: vse to je v običajnem motorju precej manjše od motorja samega, torej od motornega bloka s karterjem vred. Wankelov motor pa je manjši od skoraj vseh naštetih naprav!

Wankelov motor se uveljavlja prav zaradi tega, ker je zelo majhen, zelo zmogljiv in dokaj lahek. Vse to pa avtomobilskim konstruktorjem le malo pomaga — vse pomožne naprave, brez katerih seveda tudi Wankelov motor ne more delovati, ostajajo izdatno prevelike?

To pa pomeni, da se bo Wankelov motor z vsemi prednostmi lahko v celoti uveljavil v avtomobilski industriji le, če bo konstruktorjem uspelo zmanjšati vse pomožne naprave motorja do primerno majhnih izmer. Enostavno to ne bo — morda bo zahteval prav toliko dela in raziskav kot sam Wankelov motor...

da bi se zračno hlajenje prav tako dobro obneslo. Podobno je glede mazanja — običajno tlačno krožno mazanje se pri novem motorju obnese prav tako dobro kot pri običajnih.

Poleg tega ni nikjer zapisano, da bi morala biti os Wankelovega motorja vselej vzporedna s smerjo vožnje. Če odštejemo primer z motorjem sredaj in pogonom na zadnja kolesa preko kardanske osi, je načelno docela sprejemljiva vsaka lega motorja, z osjo navpik ali povprek — pač tako, kot bo to narekovala štednja s prostorom.

AVTOMOBILSKI »KROJACI« PRIPRAVLJAJO ŠKARJE

Dokler ni zadovoljivo rešeno vprašanje zmanjšanja pomožnih sestavnih delov motorja, je kaj težko oceniti, koliko prostora bo Wankelov motor prihranil v avtomobilu. Za Wankelov motor, ki daje 500 KM in ki so ga po licenci izdelali Američani, praviijo, da zavzema le 20% prostora, ki bi ga sicer zahteval batni motor.

Vsekakor pa velja naslednje: Če bi katerakoli avtomobilska tovarna batni stroj enostavno zamenjala z Wankelovim in pri tem oblike vozila ne bi izpremenila, bi takšen avtomobil prepeljal po cestah vsaj 1/2 m³ praznega, mrtvega prostora. To si lahko dovolijo le med preizkusi, v serijski proizvodnji pa prav gotovo ne.

Zato lahko z gotovostjo pričakujemo, da bo uvajanje Wankelovega motorja v serijsko proizvodnjo osebnih avtomobilov — precej verjetno je, da bo do tega prišlo — izdatno vplivalo na obliko vozil.

Ker pomeni zunanjsčina avtomobila uspeh pri kupcih, vse tovarne, ki se javno ali pa na skrivaj ukvarjajo z vgradnjo Wankelovega motorja v svoja vozila, skrbno skrivajo svoje namene v tej smeri.

Vsekakor imajo pri tem na izbiro dve glavni možnosti: — z vgradnjo Wankelovega motorja pridobljeni prostor lahko uporabijo za zmanjšanje zunanjih izmer vozila ob neizpremenjenem potniškem prostoru, ali pa ohranijo zunanost in povečajo koristni prostor v notranjščini.

Katera izmed obeh poti bo zmagala, je pač težko trditi, saj je avtomobilska moda muhasta, kar se le da.

Podjetnih avtomobilskih »krojčev« pa vse to nič kaj pridne ne moti. Tako je nastala že kopica risb, ki kažejo, kakšni bodo avtomobili z Wankelovim motorjem.

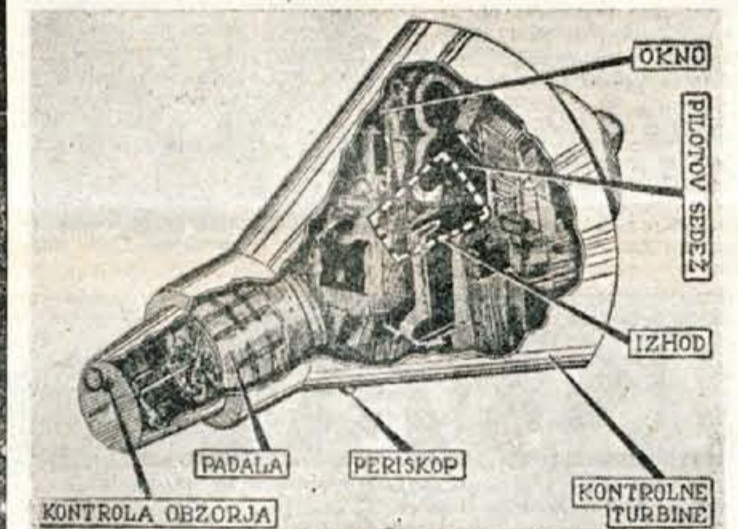
In če sodimo po njih, se bo zunanjsčina avtomobilov v naslednjih letih močno izpremenila, to pa ne na slabše!

Vse to so morda le domneve, opravljanja, novinarske race. — Koliko je resnice na tem, težko presodimo. Eno pa drži: če Wankelov motor ne bi bil pomembna novost, ki bo morda že v kratkem bistveno izpremenila naša sedanja pojmovanja o avtomobilih, prav gotovo ne bi dvignil toliko prahu, kot ga je že doslej.

Avto za veselje

Najpopularnejši »zvezdnici« zadnjega časa sta gotovo mali psički iz sovjetskega »Planetoljota« — Belka in Strelka, saj so se njune slike pojavile v vseh ča-

va spoznanja ukazujejo spremembe v mnogih osnovnih oblikah. Tako so na primer ugotovili, da za kabino, v kateri naj bi se letalec vrnil na zemljo, ni

sopisih sveta in so o njih govorile vse radijske in televizijske postaje. Njun podvig je omogočil nadaljnji korak na poti v vesolje tudi za človeka — in to je zdaj vprašanje, ki človeka najbolj zanima.

Ko je v preteklem stoletju Jules Verne opisoval svojo raketo za polet na mesec, seveda ni poznal vseh izsledkov, do katerih so pripomožili človeštvu v najnovejšem času najrazličnejši sovjetski in ameriški sateliti in vesoljske rakete. Zato je zunanja oblika rakete sicer imela približno obliko balističnega izstrelka, notranja oprema pa je kazala izrazito bidermajerski okus — daleč od trezne in do milimetra preračunane notranjosti bodoče vesoljske ladje, kot jo kažejo v svojih propagandnih publikacijah Američani.

Prav gotovo je, da to še ni poslednji »krik mode« v gradnji vesoljskih vozil, kajti vedno no-

najbolj ugodna oblika rakete ali topovske kroglice, ki bi naj zmanjšala zračni odpor in s tem gretje, temveč nasprotno — ploščato okrogla oblika, ker se pri takšni obliki tvori okrog kabine plast stisnjene zraka, ki obenem izolira oklop kabine pred prehudim trenjem in vročino — najhujšim sovražnikom na Zemljo se vračajočim vesoljskim potnikom.

Torej moramo tudi to poslednjo skico bodoče vesoljske ladje gledati s predpostavko, da se bo pri njej, preden bo na njenem sedehu poletel človek v vesolje, še marsikaj spremenilo...

Za dobro voljo

Zal mi je, gospo! generalni direktor, toda predpisi so predpisi, brez kravate vas ne smem spustiti noter.

PRAVNI NASVETI

Z. V. Skofja Loka VPRASANJE
Ze pred leti ste napravili oporoko, sedaj bi jo radi razveljavili in napravili novo. Zanima vas ali je to možno.

ODGOVOR
V skladu z 105 členom Zakona o dedovanju (Uradni list FLRJ št. 20/55) lahko prekličete prejšnjo oporoko in napravite novo.

L. O. Tržič VPRASANJE
Kot kmet ste lansko leto dali stranki krompir in vam ista dolguje še 1000 din. Ker vam dolg ne poravnava vas zanima kako bi prišli do svojega zneska.

ODGOVOR
Dolžnika boste morali tožiti pred pristojnim sodiščem v roku dveh let od dospelosti plačila v skladu z 21. členom točka 5 Zakona o zastaranju terjatev. (Ur. list FLRJ št. 40/53.)

B. P. Skofja Loka VPRASANJE
Ker vas je invalidska komisija spoznala za 60% invalida in se boste zaposlili, vas zanima od kdaj dalje se bo priznal čas za pokojnino.

ODGOVOR
Od dneva zaposlitve v skladu z zakonom o invalidskem zavarovanju (Uradni list št. 49/58). Čas ko ste bili invalid I. stopnje se vam ne prizna za pokojnino.

F. J. Radovljica VPRASANJE
Oddali ste v najem zemljišče za katerega vam pa najemnik za lansko leto ni plačal najemnine.

ODGOVOR
V skladu z 18. členom Zakona o zastaranju terjatev (Uradni list FLRJ št. 40/53) boste morali terjatev iztirjati v roku treh let od dneva dospelosti v plačilo.

R. Z. Krnjan VPRASANJE
Kot obrtnik ste izvršili stranki uslugo, tako da vam ista dolguje 4000 dinjev. Zanima vas, ali vaša terjatev ni zastarala.

ODGOVOR
V skladu z členom 21, točka 2, Zakona o zastaranju terjatev (Uradni list FLRJ št. 40/53) terjatev obrtnikov za storjene usluge zastarajo v dveh letih.

F. L. Jesenice VPRASANJE
Zanima vas ali je dajalec študentskega stipendija upravičen zahtevati od vas da mu predložite potrdilo o opravljenih izpitih.

ODGOVOR
V skladu z 39. členom Zakona o študentskih (Urad. list FLRJ št. 32/55), je dolžnost dajalca študentskega stipendija, da kontrolira o uspehu študenta.

Obveščevalec

mali oglasi

PRODAM
 Prodajno ugodno NSU Primo, 150 ccm. Naslov v oglašnem oddelku 3396
 Prodajno GS Vespa. Likozarjeva 11 (Primskovo), Kranj 3397
 Prodajno 2 kombinirana mizarska stroja in elektromotor, nekaj rabljenega pohištva, železno pečico, bakren kotel za pranje perila in nekaj nove strešne opeke. Naslov v oglašnem oddelku 3360
 Prodajno avto Fiat Ballila v dobrem voznem stanju. Na ogled Ljubljanska 21, Kranj 3365
 Prodajno kravo s teletom, ki je prvič teletila. Suha 24, Kranj 3304
 Prodajno dobro ohranjen motor BMW 250 ccm. Naslov v oglašnem oddelku 3376
 Prodajno Jawo 125 ccm, novo, cena ugodna. Dam tudi na obroke. Cernažar Stanko, Zali log 3377
 Prodajno kravo s teletom. Križ št. 46, p. Komenda 3378
 Prodajno parket za sobo. Ponudbe oddati v oglašni oddelku pod -2000- 3379
 Prodajno otroško posteljo z mrežo in opremljen košek. Pogačnik Justič, Cesta 1. maja 31, Kranj 3380
 Prodajno avto. Srednje Bitnje št. 79, Zabnica 3381

RAZNO
 Mizarskega vajenca sprejem. Ogris Andrej, Trojarjeva št. 7, Kranj 3311
 Izbubila sem rezervno kolo od motornega kolesa "Lambretta" od gostišča na Klancu v Medvodah do poti v Slavkov dom. Najditelja naprošam, naj ga vrne proti lepi nagradi v oglašni oddelku 3383
 Sprejem vajenca za mehanično stroko. Kaučnik Anton, Šenčur 192 3384
 Našlo se je kolo. Lastnik ga dobi na Jezerski cesti 41, Kranj 3385
 Krojaški šivalni stroj znamke "Pfaff", dobro ohranjen, prodaj. Naslov v oglašnem oddelku 3386
 Iščem pošteno dekle kot pomoč v gospodinjstvu. Tavčar Evana, Partizanska 13, Kranj 3387
 Podpisana Okorn Ana, Sp. Besnica 40, preklicujem neresnične besede, ki sva jih širila s svojim sinom o Sušnik Janezu in njegovi ženi iz Sp. Besnice, katero so neutemeljene in se zahvaljujem, da sta odstopila od tožbe. Okoren Ana, Sp. Besnica št. 70 3388
 Sprejem starejšo tovarniško delavko kot sestanovalko. Naslov v oglašnem oddelku 3389
 Sprejem otroka od 6. leta napre na kmetijo. Naslov v oglašnem oddelku 3390

objave
PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ
 Prešernovo gledališče Kranj razpisuje abonma za sezono 1960-1961 in sicer red premierski, dijaški, mladinski, nedeljski popoldanski, kolektivni in red četrtak.
 Vsak abonent bo videl v tej sezoni 8 dramskih del gostujočih poklicnih gledališč SNG in MG Ljubljane.
 Dramska dela bodo izbrana iz naslednjega okvirnega repertoarja:
 Cankar: Kralj na Betajnovi; Puc: Svet brez sovraštva; Levstik-Grün: Kastelka; Stante: Kekec; Skufca: Punčka sanja; Remic: Kurent;
 Iz tuje dramatik pa: Lovy: Po čem je resnica; Patrick: Čajna; Priskey: Inspektor na obisku; Eftimin: Človek, ki je videl smrt.
 Celotni abonma za vseh osem predstav je od din 500.— do din 1.020.—
 Vpisovanje abonmaja bo od 7. 9. do 10. 9. 1960. Za dosedanje abonente pa od 12. 9. do 22. 9. za nove abonente od 10. do 12. ure in od 16. do 18. ure v upravi Prešernovega gledališča, Titov trg 6.

kino
Jesenice "RADIO": 8. in 9. septembra francosko italijanski film ZENA IN NJENA IGRACKA
Jesenice "PLAVZ": 8. in 9. septembra ameriški cin. film ULICA FREDERICK ST. 10
Bled: 7. in 8. septembra jugoslovanski film VETER JE PONEHAL PRED ZORO, predstave ob 18. in 20.30. uri

Nujno iščemo
ENOSOBNO STANOVANJE za delovnega invalida v Kranju ali neposredni okolici. Stanovanje mora biti v prtiličju.
 Plačamo povišano najemnino ali krijemo event. druge stroške, po dogovoru z lastnikom.
 Ponudbe pod šifro »za invalida« na upravo lista.

Iščemo stalnih sodelavcev,
 ki se želijo baviti z znanstvenim proučevanjem, z dajanjem neposrednih uslug ter izobraževalnim delom NA PODROČJH INDUSTRIJSKE ORGANIZACIJE, ORGANIZACIJE ADMINISTRACIJE, NAGRAJEVANJA, KADROVSKE POLITIKE, INDUSTRIJSKE PSIHLOGIJE IN SOCIOLOGIJE ter na DELOVNIH MESTIH:
 - direktor Višje kadrovske-socialne šole v Kranju
 - računovodja - inštruktor
 - organizator v industriji
 - organizator v administraciji
 - ekonomist - analitik
 - industrijski psiholog
 Osebnih dohodki po tarifnem pravilniku in po pogodbi. V perspektivi možnost dobiti stanovanje. Možnost znanstvenega razvoja in daljnega izobraževanja.
 Ponudbe poslati na Zavod za izobraževanje kadrov in proučevanje organizacije dela v Kranju, Cesta Staneta Zagarja 33, telefon 22-14, kjer lahko dobite tudi vse informacije.

Radovljica: 7. septembra ameriški barvni vstav. film SMESNI OBRAZ, predstave ob 17.30 in 20. uri, 8. in 9. septembra ameriški barvni film OD PEKLA DO TEKSASA, predstava ob 20. uri
Tržič: 8. in 9. septembra francoski film RDEČELASO DEKLE
Kranj "STORŽIČ": 7. septembra jugoslovanski barvni film VOJNA, predstave ob 15., 17., 19., 21. uri ter matineja istega filma, 8. in 9. septembra jugoslovanski italijanski film BELI VRAG, predstave ob 15., 17., 19., in 21. uri, 8. septembra matineja ob 10. uri jugoslovanskega filma VOJNA, 9. septembra pa jugoslovanski italijanskega filma BELI VRAG
Letni kino "PARTIZAN": 7. septembra jugoslovanski italijanski film BELI VRAG, 8. in 9. septembra angleški film PROSTOR V VISOKI DRUŽBI, predstave ob 19.30
Naklo: 7. septembra ameriški barvni film KOVINSKA ZVEZDA, predstava ob 20. uri
Cerklje: 7. septembra angleški film PROSTOR V VISOKI DRUŽBI, predstava ob 20. uri
Primskovo "TRIGLAV": 8. septembra jugoslovanski italijanski film BELI VRAG, predstave ob 18. in 20. uri
Stražišče "SVOBODA": 8. septembra ameriški barvni film KOVINSKA ZVEZDA, predstave ob 18. in 20. uri
Škofja Loka: 7. septembra italijanski film VENECIJA - MESECINA IN TI, 8. septembra ameriški cin. film ZLOMLJENA ZVEZDA, predstave ob 18. in 20.30.
Kamnik: 7. in 8. septembra ameriški barvni film PERI, 7. septembra predstava ob 20. uri, 8. septembra pa ob 17.15, 9. septembra jugoslovanski film KOTA 905, predstava ob 20. uri
Duplica: 7. septembra ameriški cin. film BELO PERO, 8. septembra italijanska drama POVRATEK V ZIVLJENJE, predstave ob 20. uri

Atletika je na Gorenjskem med najmlajšimi športi, saj so se klubi in sekcije pričeli načrtovati z njo ukvarjati šele pred nekaj leti, medtem ko atletska podzveza obstaja komaj tretje leto. Razne tekme, predvsem srednješolske mladine so sicer prirejali že prej, toda ostalo je le pri tekmovalnih, z organizirano vadbo pa so pričeli v Kranju in na Jesenicah, ko sta bila tod ustanovljena atletska kluba.
 V tem kratkem času je atletika na Gorenjskem storila velik korak naprej. Hkrati s povečanjem množičnosti se je izboljšala tudi kvaliteta. V tem pogledu so največ napredovali Kranjčani, ki že drugo leto z uspehom nastopajo v B programu ekipnega državnega prvenstva. Letos so se v to tekmovalno vključile še tri gorenjske ekipe. AK Jesenice je že v prvih kolih pokazal, da ima solidno ekipo, medtem ko sta vrsta iz Nakla in Kamne gorice še bolj šibki. Kljub temu pa smo lahko zadovoljni že z udeležbo teh dveh vaških ekip v tekmovalni državnemu prvenstvu, saj imata od vseh najslabše pogoje, ker nimata niti igrišča z atletskimi napravami.

RIM, 6. septembra — Sinoči je bila na velikem stadionu v Neaplju v okviru VII. olimpijskih iger odigrana polfinalna nogometna tekma med Italijo in Jugoslavijo. V regularnem času se je dokaj nezanimiva tekma končala z rezultatom 0:0. Zaradi tega sta morali obe ekipi odigrati dvakrat podaljšek po 15 minut. V drugem podaljšku so najprej dosegli gol Jugoslovani, komaj minuto za tem pa so italijanski nogometaši izenačili. Tudi podaljška sta se končala neodločeno z 1:1. Zato so morali sodniki z žrebom določiti kdo se bo plasiral naprej v finale, v borbo za zlato kolajno. Tokrat je bil žreb naklonjen Jugoslovanom in tako se je naša olimpijska nogometna enajstovica plasirala v finale, kjer se bo verjetno srečala z Madžarsko

V nekaj letih Pomemben napredek v razvoju atletike na Gorenjskem

Atletika je na Gorenjskem med najmlajšimi športi, saj so se klubi in sekcije pričeli načrtovati z njo ukvarjati šele pred nekaj leti, medtem ko atletska podzveza obstaja komaj tretje leto. Razne tekme, predvsem srednješolske mladine so sicer prirejali že prej, toda ostalo je le pri tekmovalnih, z organizirano vadbo pa so pričeli v Kranju in na Jesenicah, ko sta bila tod ustanovljena atletska kluba.
 V tem kratkem času je atletika na Gorenjskem storila velik korak naprej. Hkrati s povečanjem množičnosti se je izboljšala tudi kvaliteta. V tem pogledu so največ napredovali Kranjčani, ki že drugo leto z uspehom nastopajo v B programu ekipnega državnega prvenstva. Letos so se v to tekmovalno vključile še tri gorenjske ekipe. AK Jesenice je že v prvih kolih pokazal, da ima solidno ekipo, medtem ko sta vrsta iz Nakla in Kamne gorice še bolj šibki. Kljub temu pa smo lahko zadovoljni že z udeležbo teh dveh vaških ekip v tekmovalni državnemu prvenstvu, saj imata od vseh najslabše pogoje, ker nimata niti igrišča z atletskimi napravami.

Gorenjska je po številu in kvaliteti atletskih stadionov med zadnjimi v Sloveniji. Vendar pa lahko ugotovimo, da še to ni vse izkoriščeno, kar imamo. Atletska podzveza bo morala pričeti z učinkovito akcijo za poživitev atletike v krajih, kjer so za to dani že osnovni pogoji. Bled in Škofja Loka pa morda še kak drug kraj na Gorenjskem prav gotovo ne bi smeli zaostajati vsaj za Naklom in Kamno gorico. Morda bi bilo najbolje, da bi podzveza stopila v stik s šolami, kjer bi mladino z raznimi poučnimi filmi, predavanji in propagandnimi nastopi navdušili za »kraljico športa«, hkrati pa bi v te kraje pošiljali inštruktorje, ki bi dali osnovo nadaljnjemu razvoju atletike.
 Zelo primerna oblika propagande in stimulacije so tudi srednješolska tekmovalna. Dan sred-

nješolske mladine, ki bo 24. septembra v Kranju, bo tokrat že devetič zapored. Podobna tekmovalna naj bi prirejali po vseh kranjskih občinah, najboljši z občinskih tekmovalnih pa bi se pomerili še za naslov prvaka. Okrajno prvenstvo je bilo sicer na sporedu že nekajkrat v spomladanskem času. Dobro pa bi bilo organizirati podobno tekmovalno tekmovanje tudi jeseni, saj imajo učenci in dijaki tedaj še več časa, da se nanj dobro pripravijo. Taka tekmovalna so idealna prilika za uveljavitev neznanih posameznikov in hkrati bogat vir za iskanje talentiranih atletov, ki jih potem klubi pritegnejo v svoje vrste.
 Letošnja tekmovalna sezona bo za gorenjske atlete zelo pestra. Mimo nastopa v B programu državnega ekipnega prvenstva so se z uspehom udeležili tudi republiškega mladinskega prvenstva, 17. in 18. septembra pa bodo odšli na državno mladinsko prvenstvo. Prav tako imajo še letos na programu duoboj Primorska: Go-

renjska v Novi Gorici. Reprezentanca za to srečanje še ni določena, zato se še vsi marljivo pripravljajo. Miting, ki ga bo priredil AK Triglav, 11. septembra, v Kranju in na katerem bodo nastopili atleti z vse Gorenjske, bo mnogim prilika za to, da pokaže svoje sposobnosti in si pridobijo mesto v reprezentanci.
 Ob koncu naj omenimo še to, da bo igrišče SD Triglav atletom na razpolago le še ta mesec, nato pa bodo pričeli na mestu zemeljskimi deli za bodoče gradnje. Najboljši atletske kluba na Gorenjskem bo s tem močno prizadet, saj bo ostal brez vsaj nekaj atletskih naprav. Prav zato bi treba še pospešiti gradnjo centralnega stadiona za mestnim kopališčem. Če bo šlo vse po načrtih, bodo pomenile veliko pridobitev samo za atlete Triglava, ampak za splošen razvoj atletike v Kranju in na Gorenjskem.
 L. Stružnik

Kolesarske dirke od Škofje Loke do Cerknega

V nedeljo, 4. septembra, je organizirala kolesarska zveza Slovenije kolesarske dirke od Škofje Loke do Cerknega in nazaj. Dirke so bile posvečene spomenu Janeza Peternela, znanega predvojnega kolesarja v Sloveniji in Jugoslaviji.
 Janez Peternel je bil doma iz Delnic pri Poljanah nad Škofjo Loko. Padel je v narodnoosvobodilni borbi kot kurir IX. korpusa. Bil je vsestranski športnik in je užival med takratnimi športniki velik ugled. Leta 1940 je osvojil prvo mesto v kolesarskih dirkah po Srbiji.
 Zaradi uspehov v kolesarstvu in zaslug pri organizaciji te

športne panoge, prireja že vsa leta po osvoboditvi Kolesarska zveza Slovenije dirke po Poljanški dolini do Cerknega in nazaj. Letošnjega tekmovalnika, ki je bilo v nedeljo, se je udeležilo preko 70 mladih tekmovalcev. Med najstarejšimi udeleženci teh dirk je 61-letni Perne Alojz — uslužbenec iz Kranja, ki se vsako leto udeleži teh edinstvenih kolesarskih dirk.
 Tekmovalci so bili razdeljeni v razred turistov in razred dirkačev. Pri tekmovalcih iz razreda turistov, ki so tekmovali z navadnimi (turističnimi) kolesi, so zmagali naslednji: prvi je prišel na cilj Hvastja Stefan (Rog), 2. Spendal Gustl (Rog), 3. Bitenc iz Kranja. Proga za te tekmovalce je bila precej krajša in je bila dolga vsega 36 km do Hotovelj in nazaj do Loke.
 V drugi skupini nastopajočih, ki je zahtevala več naporov od tekmovalcev, saj so ponekod vzpetine zelo velike, pa je bil prvi Rogov kolesar iz Ljubljane mladinec Škrlič. Pot od Škofje Loke do Cerknega in nazaj v skupni dolžini 75 km je prevozil v eni uri in 28 minut. Drugi je bil Kranjčan Pirc, tretji pa Bijan Janez (Rog).
 Največ tekmovalcev za to dirko je dal Rog. Tekmovalnja pa so se udeležili še kolesarji iz Kranja in Škofje Loke. Tekmovalstvo je bilo dobro organizirano in je opaziti, da je vsako leto več zanimanja med mladino za kolesarstvo. To zgovorno pričča število nastopajočih kolesarjev in število mladih občudovalcev, ki so sredi škofjeloškega trga pričakali tekmovalce.

Gorenjsko prvenstvo v Judu Kvalitetna udeležba

Preteklo nedeljo je bilo v Zürichu prvo prvenstvo Gorenjskih judistov, na katerem je nastopilo tudi nekaj tekmovalcev iz ljubljanskih klubov Olimpije in Ljubljane, poleg njih pa so se borili še judisti Triglava, Kamnika in domače Alpine. Zasedba na prvenstvu je bila zelo kvalitetna, saj je nastopilo nekaj državnih in slovenskih prvakov. Prvenstvo je bilo izredno dobro organizirano in je pokazalo precejšen napredek juda na Gorenjskem.
 Rezultati: Lahka: 1. Škraba, 2. Hostnik, 3. Zevnik, 4. Trefalt.
 Srednja: 1. Maček, 2. Kučina, 3. Šterk, 4. Trontelj
 Težka: 1. Gale, 2. Ferle, 3. Starč, 4. Črnivec.

Prvo plasirani tekmovalci so dobili pokale, diplome in nagrade, vsi nastopajoči pa spomennice. Žirovska publika, ki je v velikem številu napolnila dvorano Zadrugarskega doma, je pokazala veliko poznavanje juda, predvsem pa je bila izredno občudovalna.

Gorenjski telovadci si bodo ogledali nastop japonskih olimpijcev

Prihodnji torek bo Ljubljana gostitelj najboljših telovadcev sveta. Neposredno po nastopu na olimpijskih igrah se bo v Ljubljani ustavila japonska telovadna vrsta, ki bo prikazala celoten rimski spored v telovadbi. Take prireditve doslej še ni skrbelo tudi nekatera partizan-

boljše člane nabavila vstopnice. Tako je TVD "Partizan" Škofje Loka oskrbel 20. "Partizan" Stražišče 16. Okrajna zveza za telovadbo no vzgojo pa 48 vstopnic. Morda so tudi druga društva storila nekaj. Za prizadevne člane bo vsakek najljepša nagrada.